

פרוטוקול ועדת מורים ותלמידים בחוג לבלשנות – שנה"ל התשע"ט

משתתפים: שנה א' – ניב שגיא (כתב את הפרוטוקול), יעל טל, פאטימה ג'אבר; שנה ב' – דניאל אברין; שנה ג' – נועה לביטוב וחגי קובטש; שנה ד' – אמיר אפרתי; תואר שני – נעמי רחמן ועידו בנבג'י; סגל: מיכל מרמורשטיין ועינת רובינשטיין.

הסגל: **מטרת הפגישה** היא לקבל פידבק מהתלמידים על עניינים פרטניים וכלליים בחוג: דברים שנוגעים לכלל האנשים ושרלוונטיים ברמה החוגית. לכן יש נציגים משני המדורים, מכל השנים, כדי לקבל תמונה מלאה.

משוב כללי

נקודות לשימור:

- יחס אישי מהמרצים. אינטראקציה טובה.
- הרצאות, בפרט קורסי הבחירה – לא פרונטליות. המרצה נותן גישה אישית ופותח דיון חופשי. מצוין שיש הפריה הדדית בין שנתונים שונים.
- יש מגוון רחב של קורסי בחירה, בין היתר מחוץ למדור (לשון עברית והמדור הגנרטיבי).
- המרצים "חיים את החומר". ההרצאה לא מונוטונית אלא קשורה למציאות המחקרית החיצונית לחומר. זו לא הרצאה קפואה שמועברת שוב ושוב כל שנה.

נקודות לשיפור:

- לבנות על שפות מוכרות בהוראה, בפרט עברית (למשל בקורסים יסודות המבנה (פונקציונלי) ותאוריה תחבירית (גנרטיבי)).
- כדאי להזכיר לתלמידים לקחת את הקורסים הנדרשים להם מהמדור השני כבר מהשנה הראשונה. להבהיר זאת באתר השנתון – "המלצות חובה".

יסודות המבנה ועיוני הדקדוק

יש צורך לפרסם **סילבוס מפורט ומסודר**. דרוש רקע רחב לתופעות בשפות, בצורה הדרגתית, ולא מיד לגשת לטקסטים או לנושאים ללא סדר, מורכב לפני פשוט. יש לדאוג לכך שיש סטנדרט אחיד וקבוע גם אם מתמקדים בתרגום טקסטים. ספר לימוד (textbook) יהיה מאוד מועיל בייחוד ב"יסודות המבנה", וגם ב"קטגוריות לשוניות". זאת בשל הצורך בהיכרות תשתיתית בסיסית. הספר הוא מקום מרכז ומסודר לחזור אליו אם התלמידים מרגישים מבלבלים.

הסגל: המרצים של המדור הפונקציונלי נמצאים בדיון מתמיד ודינמי על מטרת השיעורים האלה. השאלה, בין השאר, היא האם להציב יעדים אחידים שכל מרצה יישם בשפתו; או שכל מרצה חופשי לכוון למטרות שהוא מוצא לנכון. באופן עקרוני, המטרה היא ללמוד בלשנות דרך למידת השפות. בשנה הקרובה יחל תהליך בקרב סגל ההוראה לשיפור והאחדה בקורסים אלה.

כדאי שיהיה **קשר בין המרצים ליסודות המבנה למרצה של "מבוא לבלשנות"** כדי שיתאימו את התוכן ושהוא יועבר בהדרגתיות. כדאי לשנות את השם של הקורס, כי הוא מעורר את התחושה שנדע את יסודות המבנה (מה שלא נכון). מדויק יותר יהיה לומר "עבודה בלשנית באמצעות יסודות המבנה". ראשי החוג צריכים להיכנס לשיעורים כדי להתרשם איך השיעור עובר ומה אפשר לשפר בו.

מרצים נוטים לספר על השפה מנקודת מבטם ולא תמיד מתאימים את התוכן לרקע ולרמה של הסטודנטים, **בפרט** בשנים א'-ב'. ההנחה של המרצה היא שהוא מלמד שפה שהתלמידים "כבר יודעים". דרש תיאום ציפיות בין המרצה לסטודנטים בקשר לאופן בו יועבר החומר ובקשר למטרות הקורסים של יסודות ועיונים. המפגש של הסטודנטים עם השפה צריך להיות יותר בסיסי ונגיש.

יש קושי למצוא **מילונים** להרבה מאוד שפות שנלמדות כאן (גם בספרייה). אולי כדאי לאמץ את המודל הקיים בקורס "טיפולוגיה" עם אלנה שבו למרצה יש קבצים של כל הדקדוקים של שפות שהתלמידים רוצים למצוא.

הסגל: גם הסטודנטים צריכים להפגין יוזמה בנושא זה, לגשת לספרייה או לסרוק חומרים לטובת הכלל. יש יותר מדי השקעה ביחס לערך של הקורס (יסודות המבנה) – 2 נ"ז. קורסי שפה אחרים הם 6 נ"ז, לשם השוואה. שיעור אחד בשבוע זה גם מעט מדי לעיסוק בנושא. צריך ללמוד בכמות שפרופורציונלית ל-2 נ"ז.

קביעת שיעורים של עיוני דקדוק בשעות אחה"צ המאוחרות הקשו על רצף הלמידה הכללי.

הסגל: ראוי לקבוע שיחה נפרדת ספציפית לנושא התנהלות הקורסים הללו.

שיעורי חובה

מורפולוגיה ופונולוגיה צריכים להיות קורסי חובה בשנה א' עם אופציה לגמישות. אלה קורסים מאוד בסיסיים ונדרשים לקורסים האחרים. לשנה ב' הקורסים בסיסיים מדי ולשנה א' חסרים. בניית המערכת היא אתגר לסטודנטים החדשים ותצוגה באתר השנתון מאוד מנגישה קורסי חובה ומבהירה שחשוב לשבץ אותם. לגבי מורפולוגיה ופונולוגיה, זה יעודד את הסטודנטים לשבץ את הקורסים האלה מלכתחילה במערכת ולא לדחות אותם.

בלשנות תיאורית צריכה להגיע בשנה ב', אחרי שנלמדו המורפולוגיה והפונולוגיה.

הסגל: "תיאורית" לא מבוסס על שיעורי מורפולוגיה ופונולוגיה.

קורס "מבוא לבלשנות" קורה במקביל ל"תיאורית" ולכן מגיעים לתיאורית לא מוכנים. אולי יש דרך להפוך את זה ליעיל יותר.

הסגל: כשאנשים בשנה א' ועדיין לא יודעים כלום אז הראש שלהם פתוח. זה המקום לשאול את כל השאלות. יש פחות הטיית. אמנם הדיונים לא יכולים להעמיק מעבר לנקודה מסוימת, אבל נדרש כאן אתגר מחשבתי שמערב ומעורר את הסטודנטים. תהליך הלמידה הוא לא "הזנה" אלא הגעה עצמאית להבנה של דברים, תוך לקיחה בחשבון את השוני בין פרספקטיבות שונות. באופן אידיאלי, בכל שנה צריך להיות קורס על רעיונות, אבל יש אילוצי מערכת וסגל שלאורם צריך לפעול. הלמידה כאן היא ברמה מאוד גבוהה.

כדאי להאריך את **מבוא לבלשנות** לשיעור שנת.

יש **פער בין הרמה של קטגוריות לשוניות לבין מבוא לבלשנות.**

קורסי היסוד של גרטיבית ופונקציונלית, או אלמנטים חשובים בהם, צריכים להיות מועברים באופן חוצה-מדורים.

הרמה האקדמית של הקורסים השונים

בהשוואה לחוגים אחרים, בבלשנות המצב טוב: **העניין האישי של הסטודנטים מניע אותנו לקחת את הקורס (קורסי בחירה).** חפיפה בין נושאים היא מה שצריך להימנע ממנו. אפשר לנסות שבשנה א' יהיו יותר קורסי חובה (תכנית לימודים יותר מובנית). פחות בחירה בשנה א' ואז אפשרויות להרחיב בנושאים ספציפיים לפי עניין אישי.

בהשוואה לשאר האוניברסיטאות בארץ, בעברית הרמה היא הגבוהה ביותר. המגע בין שפה לתרבות וחברה הוא חשוב, גם בטיפולוגיה יש נגיעה. בלשנות היסטורית – חסרים קורסים בנושא (מהסוג של בלשנות שמית משווה). הבקשה: **שיהיו "מגמות" בתוך המדור הפונקציונלי, כלומר הזדמנויות להתמחות בזיקה מסוימת.**

יש אפשרות לקחת את הקורסים שלומדים לכיוון שמעניין אותנו ולהתמקצע בו באופן עצמאי. ההוראה במדור הגנרטיבי מתמקדת בניתוחים של השפה האנגלית, עם דוגמאות תומכות מעברית. ההוראה של סטודנטים מתואר ראשון צריכה להכין אותם להתמודדות גם עם שפות אחרות. ההוראה בצורתה הנוכחית מסתכנת ביצירת תפיסות מקובעות על סדירויות בשפות.

מדורים

הבחירה במדורים קורית כבר לפני הלימודים, בלי שיש לתלמידים ידע בסיסי על ההבדלים ביניהם. הבנת הבחירה מבשילה רק בשלב מאוחר יותר בתואר, ואז יש הרבה חרטות אצל חלק מהסטודנטים, או שהם לא נחשפים לאפשרויות האחרות של החוג.

אולי החלוקה למדורים לא רלוונטית לתואר ראשון. אולי כדאי שיהיו מגמות עם המלצות לקורסים ספציפיים ולשילובים ספציפיים. בשנה א' – הכנה רחבה לשני המדורים, ואז התמחות. אם יש חלוקה למדורים – אולי להתחיל אותה מסמסטר ב' של שנה א' ולא לפני תחילת הלימודים. ובמצב העניינים הנוכחי יש להקדיש יותר זמן לפני תחילת הלימודים להסבר מקיף על הגישות השונות.

חיי חברה של בלשנים

אין מפגש בין כל הסטודנטים של החוג מלבד הסמינר המחלקתי (שאליו יש קושי טכני להגיע בתואר הראשון). אין הזדמנות ליצור שיח בין הסטודנטים בשני המדורים (הפעם הראשונה שזה קרה השנה היה בלינג-ספרינג).

יש אווירה מתנשאת בחוג מצד סטודנטים, בעיקר מתואר שני. מנגד, האירועים החברתיים וכן הרב-גילאיות בקורסים מאוד מועילים בכך.

הצעות: "בלשנים על הבר", מפגשים חברתיים עתירי תוכן בלשני לא – מחוץ לאוניברסיטה או בתוכה. שם יהיה מקום למינגלינג.

הסגל: היוזמה צריכה לבוא מהחוג וגם מהסטודנטים, או לכל הפחות לעורר שיתוף פעולה מהסטודנטים.

מלגות והתואר השני

אין מלגות בכלל, בייחוד בתואר שני.

יש מעט בחירה בתואר שני.

יש הרגשה שלמרצים פחות אכפת מהסטודנטים.

הסגל: היתה פגישה בנושא התואר השני, כולל מלגות, שהגיעו אליה מעטים.

צורת תקשורת מועדפת

מיילים הם לא האופציה הכי טובה להעלות דברים לתודעת הסטודנטים.

הצעות חלופיות:

- קבוצת ווטסאפ שרק מורים יכולים לכתוב בה; להציף ביעוץ האישי של הסטודנטים (בדגש על פגישות ייעוץ לכתובת סמינר, פגישות בנוגע למלגות וכו')
- מורים יספרו לסטודנטים בסוף השיעור על האירועים החשובים.

- האפשרות המועדפת: מייל שבועי כמו זה שראש החוג שולחת השנה, עם הודעות יותר מרוכזות.

דו לשוניות (אנגלית עברית)

הטקסטים באנגלית והשיח בעברית. הפער הזה הוא גדול ומקשה על הלימודים. למשל הקורסים מלמדים מושגים בעברית ואז אין היכרות עם המושגים באנגלית. השורה התחתונה היא הקושי לקשר את הידע באנגלית ובעברית.

המייל השבועי (עם הודעות חשובות) צריך להיות באנגלית לצד העברית – כבר מהרגע הראשון של תקשורת מול סטודנטים, עוד לפני תחילת הלימודים.

סמינר וכתבתו

נדרשת יותר הנחיה ממה שיש. צריך לקיים פגישה שתתמקד בייעוץ.

הסגל: היתה פגישה (במדור הפונקציונאלי) עליה נשלחו כמה הודעות במייל. יש מקום לערוך פגישה כזאת גם במדור הגנרטיבי. קיים מידע בסיסי מועיל בנושא באתר החוג.

הנחיה לפני שנה א'

פגישות ייעוץ מתקיימות לפני הרישום לקורסים וסגירת המערכת. הייעוץ מרגיש "באוויר" לפני סמסטר א'. כדאי להעביר את הייעוץ לזמן שלפני סמסטר ב'.

דווקא צריך מיקוד לפני סמסטר א'.

אם יוסיפו עוד חונכים כל שנה זה יועיל להפריד בין הייעוץ הטכני (נ"זים) לבין הייעוץ התוכני.

סיכום

הסגל: הפידבק נלקח ברצינות רבה. העיסוק בחוג הוא הרבה מעבר ל"עבודה", לכן יש רצון להשתפר כל הזמן לאור הפידבק.